

RENEZANSA

ŠTO JE RENESANSA?

- Renesansa je naziv koji koristimo za razdoblje u europskoj kulturi između 15. i 16. stoljeća.
- Renaissance je francuska riječ koja znači obnova ili preporod.
- Glavna obilježja renesanse su razvoj novih umjetničkih oblika te postupno prihvaćanje individualizma.
- Renesansa je označila odlučan zaokret u europskoj civilizaciji koji je omogućio nastanak tzv. zapadne uljudbe temeljene na ovozemaljskom i laičkom poimanju svijeta.
- Renesansa se nadovezuje na humanizam kao kulturni pokret kasnoga srednjeg vijeka.

NASTANAK RENESANSE

- Nastala je u Italiji, i to u urbanim središtima sjeverne i srednje Italije u sklopu razvoja neovisnih gradova država i njihove građanske kulture od sredine 14. st. nadalje.
- Na nastanak renesanse utjecale su i ekonomske i intelektualne razmjene Europe i arapskoga djela svijeta
- U širem smislu i neizravno, na nastanak renesanse utjecale su i krize koje su obilježile 14. st.: Stogodišnji rat, propadanje poljoprivrede, pojava gladi i epidemija kuge

- Dosegnuvši svoj vrhunac u Italiji potkraj 15. st., renesansa se proširila u Francusku, približno u isto doba u Poljsku i Mađarsku, gdje je Budim bio prvo središte renesanse u srednjoj Europi, zatim u Hrvatsku te u Španjolsku i Portugal. Iz Francuske se proširila dalje u Nizozemsku i Njemačku te naposljetku u Englesku i skandinavske zemlje.
- U tim područjima renesansa se prožimala s protestantskom reformacijom.

FILOZOFIJA U VRIJEME RENESANSE

- Temeljne su značajke renesansnoga mišljenja: odbacivanje autoriteta, povjerenje u vlastiti um, oslanjanje na iskustvo, uspostava nove slike svijeta kao beskonačnoga kozmosa, prirodoznanstveno »discipliniranje« fantazije, odvajanje prirodnih znanosti od teologije, razvoj eksperimentalne metode i izgradnja kulture na temeljima zemaljske povijesti.

- U filozofijskom smislu, za nastanak renesansnoga mišljenja zaslužni su poglavito Albert Veliki i Roger Bacon u 13. st. te Jean Buridan, Nicole Oresme i Nikola iz Autrécourta u 14. st. Već kod njih nazire se metaforičko, svjetlonosno značenje renesanse: »izlazak iz groba na svjetlo«, »ustajanje iz mrtvih«, »buđenje iz sna«, itd.

Albert Veliki

Roger Bacon

Jean Buridan

Nicole Oresme

Nicola d'Autrecourt

- Začetnikom renesansnoga mišljenja u Italiji smatra se Leonardo da Vinci, koji je povezo shvaćanje čovjeka kao mikrokozmosa i svijeta kao makrokozmosa: kao mikrokozmos čovjek treba spoznati što on »po sebi« jest kako bi onda dokučio i bit makrokozmosa, kojega je on individualno zrcalo.

*mikrokozmos (grč.: malen svijet). - čovjek ili spoznavajući subjekt koji postoji kao svijet za sebe, sadržavajući svijet u sebi

*makrokozmos (grč.), naziv za svemir u smislu “velikih” objekata u njemu, za razliku od mikrokozmosa, što je naziv za svijet na razini čestica (molekula, atoma, elementarnih čestica i niže).

KNJIŽEVNOST U VRIJEME RENE SANSE

- U jezičnome smislu, razdoblje humanizma i renesanse obilježilo je: ponovno proučavanje grčkog u Europi, povratak klasičnomu latinskomu i naposljetku potvrda književnosti na pučkim jezicima.
- Uz pronalaženje zaboravljenih i zametnutih tekstova, jednako je važno bilo humanističko nastojanje da se utvrdi verzija najbliža antičkom izvorniku, iskrivljenomu tijekom srednjega vijeka u procesima prepisivanja i komentiranja, kada je mnogo toga bilo mijenjano, izbacivano i dodavano.

- Na području književnosti, renesansa je obilježena ponajprije sasvim novom kazališnom praksom i

repertoarom, posebice u djelu W. Shakespearea.

LIKOVNE UMJETNOSTI TIJEKOM RENESANSE

- Mjeru svojih nastojanja i uzor svojih izražajnih oblika renesansni umjetnici tražili su u antici.
- Starine i ruševine koje su i do tada bile poznate postale su u renesansi objekti kulturnoga određenja, tj. svjedočanstvo čudesne prošlosti.
- Nasuprot anonimnomu srednjovjekovnom stvaraocu javlja se univerzalan i samosvjestan renesansni umjetnik, kojemu su uzori najvrsniji umjetnici antičkoga svijeta, a središte i mjerilo intelektualnoga zanimanja čovjek.

- Renesansa je preuzela antičke građevne oblike koje je matematičkom preciznošću prilagodila duhu svojega doba ostvarivši djela monumentalnih i harmoničnih proporcija naglašene čvrstoće i statičnosti.
- Izgled građevine karakterizira jedinstven, centralan, jasno omeđen i uravnotežen prostor.
- Renesansni su graditelji ostvarili i nov tip gradske palače kubične mase golemih razmjera s naglašenim horizontalama što dijele pojedine katove.

Crkva sv. Donata u Zadru

Mali hram u Rimu

GLAZBA TIJEKOM RENESANSE

- Razdoblje renesanse očituje u povijesti glazbe po prvi put stilsko jedinstvo nepoznato u srednjem vijeku. Pet naraštaja skladatelja djelatnih približno između 1430. i 1600. razvilo je do visokoga tehničkog umijeća i vrhunskih estetičkih dometa postupke kontrapunktske polifonije i ostvarilo ujednačen višeglasni slog od najdubljega do najvišeg registra u vokalnoj i instrumentalnoj sferi.
- Za glazbu u renesansi karakteristično je da zbog pomanjkanja izvora nema uzora u antici.

- Estetički zahtjev za novom prirodnošću glazbe očitovao se ponajprije u vokalnoj glazbi, u zvukovnom oponašanju fonetskih oblika i semantičkih sadržaja riječi.
- Jednostavnost melodijskih linija, preglednost formi i proporcija u ritmici i strukturi glazbenog djela pridonijela je uravnoteženosti racionalnog i osjetilnog elementa.
- U formama i žanrovima uspostavila se postupno, osobito u 16. st., ravnoteža između crkvenog i svjetovnog aspekta.

- Do tada prevladavajućim sakralnoglazbenim formama mise i moteta umjetnički su se uspješno pridružile pretežito nacionalne svjetovne forme kao što su francuski chanson, španjolski villancico, njemački Lied, engleski ayre te talijanski frottola, villanella i univerzalno prihvaćeni madrigal.
- Posebno je unutar madrigala evolucijom skladateljskih postupaka i intenziviranjem izražajnoga senzibiliteta došlo do najave novoga stila – baroka.

- Potkraj renesanse instrumentalna glazba prestaje biti improvizirana pratnja pjevu, podobna tek za zabavu u dokolici.
- Unaprjeđenje skladanja za glazbala poput lutnje, orgulja i čembala te manje instrumentalne ansamble, osobito u Veneciji i Engleskoj, dovelo je instrumentalnu glazbu na prijelazu iz 16. u 17. st. do praga modernog orkestra i solističke samostalnosti, već ostvarene u vokalnoj glazbi, koja će biti temelj za njezin izvanredni razvoj u razdoblju baroka.

LUTNJA

ČEMBALO

ORGULJE

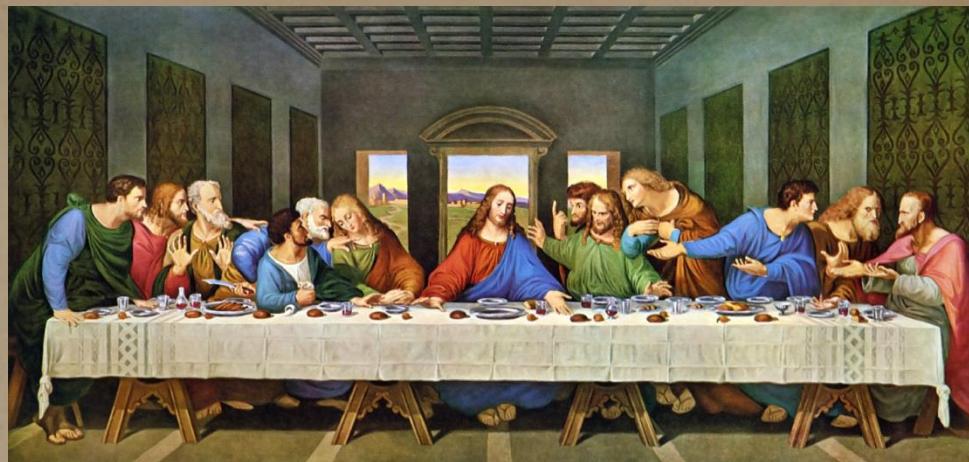

RENESANSNA GLAZBA

VAŽNA KULTURNA DJELA RENESANSE

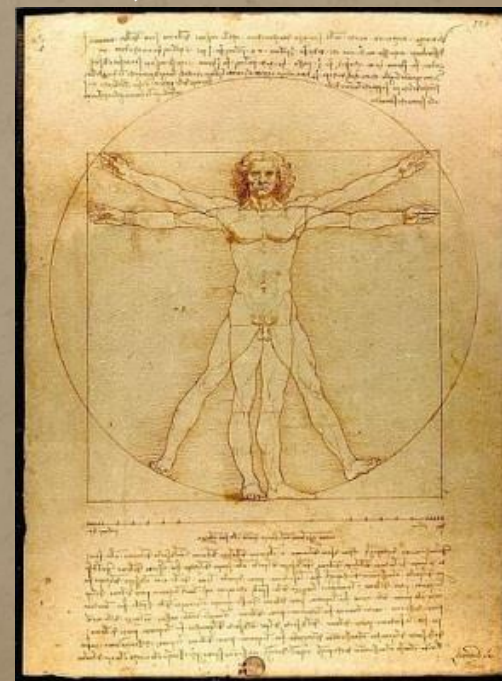

MONA LISA, LEONARDO
DA VINCI, 1503.

POSLEDNJA VEČERA, LEONARDO
DA VINCI, 1438.

VITUVIJEV
ČOVJEK,
LEONARDO DA
VINCI, 1487.

KATEDRALA SV. JAKOVA,
ŠIBENIK

BRUNELLESCHIJEVA
KUPOLA KATEDRALE U
FIRENCI, 1417.

HVALA NA PAŽNJI!

IZVORI: www.enciklopedija.hr, google images

RADILA: Ivana Poznanović, 8.b

Zagreb, 2017.